

Előfizetési ár: egész évre 20 frt. félévre 10 frt. negyedévre 5 frt. Felgátási díj: 6-hasos petit-sor 5 kr. belyegjél mindenfelvételért 30 kr. A „nyit-tér“-ben 4-hasos petit-sor 20 kr.

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak s kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18 sz. a.) intézendők. Bermentetlen levelek el nem fogadtnak.

Uj előfizetés a FÜGGETLEN LAPOK további folyamára.

April-juniusi évnegyedre 5 ft. — kr. April-szeptemberi félévre 10 — „ April-decz 3 évnegyedre 15 — „ Egy óra 1 „ 70 „

A kiadó-hivatal, 3 korona utca 18. sz.

Pest, márcz 31.

Oly elvet fejtettünk tegnapi cikünkben, mely az egyházviszonyok exigenciája által hordozott meggyőződése az összes kath. világnak.

Lehozásunk a kérdés tisztán egyházi oldalát illusztrálta.

Független egyház, a római kapcsolat létszámátartásában a hitesség alapján, ez és nem több a cél, mely mint viruló part kecsgeteti alakulásaink menétét, politikában és kultúrában.

Veszedelemes doctrinát származtatna elméletünk az, ki tételeink következtetéseit a politikára vivén, ugyanoly szigorral alkotna belőlük syllogismust.

Mégcsak formális logikai botlást sem követne el, ha mereven azt olvasná ki soraink közül, hogy a háttérben egyidegen, nehéz eszmét tartogatunk: az állam és egyház kölcsönös és végtelen elválasztatását.

De az egyházi, és politikai elvek tartalma között nem mindig helyes az analogia az alkalmazásban.

Független egyház szabad egyház. A fogalmakat hatványozni nem szabad. A gondolatnak nincs matesisése.

Szabad egyház nem azonos az államtalan egyházzal, mint szabad nép nem egy a hontalan néppel.

A felszabadított nép jogaiban és függetlenségében nincs letérve az állam kebeléről. Szintegy a független egyház igazáiban és szabadságában nem vált el az államtól.

Mert az egyháznak az államtól való hermetikus elválasztatása nem lehet egyoldalú, vagy is olyan, hogy az csupán az egyházat terhelje, kizárván azt az állam iránti jogaiból, míg az állam közjogilag megtartaná fölfelügyeleti jogát és gyakorolná is, kormánya és a törvényhozás által.

Az államnak az egyháztól elválasztatása tökéletes bevégzett beszűntetésében áll mindazon érdek és jogközös-

ségnek, mely állam és egyház, de viszont is egyház és állam között a társadalmi és politikai főnálló intézmények kapcsán létezik.

Ily szakítást, mely a társadalmi rend nem természetes crisiszt vonná maga után, nem merészelt kockáztatni az 1830-diki belga constituante, nem a francia köztársaság!

A belga alkotmány, melynek szabad intézményei kérdésessé tévők az angol szabadság híret, független, szabad lábra helyezvén az egyházat, a jog és szabadság kiterjedt uralmával ajándékozta azt meg.

De törvényeiben és intézményeiben nem választá el az államot az egyháztól.

Miért?

Talán nem állott hatalmában? Egy forradalom, mely detronizál, államjogi kapcsokat tép össze, és önálló királyságot alapít, az államegyházi viszonylatokat egyetlen tollvonással tetheti vala tönkre.

Nem képzelhető tovább, hogy a szabadelvű államférfiak, kik európai új államrend oly szép épületét rakták le a belga földön, nem gondoltak volna az állítólagos veszélyre, mely az állam és egyház független, de halomra nem döntött szövetkezéséből a szabadságot fenyegethetné!

A jogállam, mely a szabadság minden lehető biztosítékát szervezetébe fölvetve, s a haladás elvein a korszaknak megfelelő testet adott az alkotmány, rendelkezett eszközökkel, hogy jogkivívítve tegyen oly kapcsot állam és egyház között, mely a közsabadság romlásán a haladás és cultura érdekeit kockáztatja.

De, dacára a legkifejtettebb államintézményeknek, nem találunk alkotmányt Európában, mely a szakítást állam és egyház között codifikálta és intézményeiben keresztülvitte volna.

Olaszország tett ily szellemű kísérleteket, de törekvése kellő alapok hiányában illusoriussá vált.

Politikai confictusokon kívül, melyek ily erős ugrással okvetlen kifejlődnek, erkölcsi érdekek állanak itt utban. Hagymányos rokonszenvek, közérkösi tekintetek, a nép hiedelne, történelmi fejlemények, s végre a jog és szabadságnak a vallás elveitől birtsanctiója!

Hitelviszonyaink.

Napjainkban az új viszonyok közt a minden irányokbani sürgésnek szinte lázas üzelve mutatkozik.

A régi iskola emberei, a politikai

renommisták, kiket már 1849-ben politikai kötéltáncosoknak nevezett az akkori józanság, ma is olyszzerű alakításokban fáradoznak, melyeknek célja politikai izgalom, mely elvonja a nyugalmas erőt üdvös napi-foglalkozásaiktól, mely clubbokra gyűjti a népet, hogy mint mi hisszük, rövid időn belássa mulasztásainak következményeiből káros félrevezetését, de lehet az is, hogy többen megszokván a henyeséget, s nyomtatva a munka hanyagolása kimaradhatlan következtetéseitől, azon gondolatra jutnak, nem lehetne-e mit könnyen vesztenek, könnyen meg is nyerni a — máséból.

Ekkor állna be aztán a szegény nép félrevezetőinek szomorú felelőssége, kik ma hiában bolognak a törvényességéről, törvényes eszközökről, mert tudniok kell azt, miszerint áradatnak, mely előtt a gátakat magunk szedtük szét, ha az megnőtt, emberi erő nem parancsol többé.

De nem tehetünk ilyesekről. A nap melege, mint a szabadságé, buja tenyészetet csal ki a gazdag földből, s annál több burját is, minél több a termő erő a jó talajban.

Azok, kik az új idő jelentőségéről csak ösztönyszerű tudalommal is bírnak, szinte csoportulások alakítanak, melyeknek célja vagy bizonyos tevékenység és termelés, vagy annak eszközeit előteremteni.

És ilyenmő csoportulás vagy arra fordított fáradság egészen időszerű, nem és méltánylandó. Sokan már-már azon aggódnak, látva e mozzanatok sokaságát, miszerint oly rohamosan alakulnak nálunk az egyesülések, hogy időt sem engedünk magunknak azoknak megszilárdulására, s már is több merül fel az ifjú szabadság kurta idejében, mint mennyit a hosszú tespedésből életre hívott test gyöngye műszereivel hamar asszimilálhat.

Mi ezen balkövetkezésektől ma már nem tartunk. Természetes visszahatás ez a sok ideig tartott télenyűg után, s épen a botlások fognak hamarabb ki-nevelni s megérlelni bennünket. Azon következésektől pedig, melyek annyira fontosak volt 1845 táján, hogy minden nem-sikerült kísérlet öldrőlöleg hat a keletkező kedvre és mozgásra, ma már nem tarthatni. Botlások s veszteségek óvatosabbakká, számítóbakká tesznek, s ez kell, de a vállalkozási szellemet nem ölik meg többé, még el sem szibbantják, mert azt ma egészen más körülmények csalják életre, s tartják fenn, mint akkoron.

A tájban divat és dilettantismus volt, a mi ma kényszerűség és mit ma

elutasíthatlan sodortatásnak szeretnénk nevezni.

Ez pedig az új viszonyokból kényszerűleg következik.

A főke napjainkban oly jelentőségre emelkedett, hogy nélküle csak az észszerű közmunkák mozoghat. A mint magasabb fokú termelő tevékenységről van szó, a főke szerepe azonnal döntővé válik, mert nélküle a mozgás lehetetlen.

Míg így egyfelől a főke minden tevékenység urává lőn, a hitel fejlődése egészen ellenkező irányt vett.

A rendes kamatu magánhitelt a papírrúlet teljesen absorbeálta, midőn lehetlenné teszi józan számító főke birtokosnak, hogy pénzét magánhitel útján helyezze el, mert a papírrúletbeni elhelyezés oly előnyököt nyújt, melyeket magánhitel útján csak nagy uszora egyenlíthet ki.

Ha valakinek kiadó pénze van, azt ma solid intézet papiraiba fekteti. E papírok biztos — néha magas — kamatot adnak, mindig kész pénz, mert a tőzsdén árkelettel bírnak, új kölcsön biztos alapjai s annyi előnye van a magán obligatión felett, hogy minden magánhitel csak uszora mellett lehetséges. E papírok ma oly bőségben vannak, hogy nemcsak minden pénzkészlet képesek absorbeálni, de nem is elegendők.

Ez természetesen okozta, hogy minden főke az intézetek papirai felé fordul s a kézműves, gyárnok és gazda a magánhitelhez csak kivételesen s igen drágán juthat s ha intézetek kellő segítyt nem visznek, mindennek szükségképp el kell szibbadni s pangásra jutni.

Egy felől tehát a főke szerepe döntő lett, más felől minden főkét az intézetek s egyletek vontak magukhoz oly előnyök által, melyeket magános nem nyújthat, ebből az emberi tevékenységre nagy bajok fakadoztak, melyek felette nyomasztók mindaddig, míg azon az uton a baj orvoslatáról gondoskodva nincs, melyen a bajok támadtak.

Hazánk iparában túlyomólag agrom ország. A hitelviszonyainak minden fonákaságai a földhitel körül legérezhetőbbek, mert az emberi szorgalmat e téren érintik legnagyobb kiterjedésben.

Vizsgáljuk át emnélfogva e tért s lássuk a létező hiányokat, hogy e tájékozásokból a kisegítést is beláthassuk.

(Folytatjuk.)

A FÜGGETLEN LAPOK TÁRCZÁJA.

A katholika religio szépsészeti eszméi.

I.

Religio és tudomány két dolog az emberiség életében, melyet az emberi önérdék, elfoglaltság, tévedés s mi más egyéb efféle gyarlósága neműnek gyakran egymással ellentétbe helyezett, olykor közöttük harcot is támasztott, csak azért, hogy annak bevégezésével keveltségében fölválkodott énjét győztesnek láthassa.

Az apostol tapasztalata, melnyél fogva más törvényt látott szívében, mely ellenkezett elméje törvényével, már hányzor fölslálói, sokszor mily szomorú kimenetelű egyenetlenség által ismételtetett a történelemben. A szív és ész, létünk két nemesebb része, mely az Alkotótól eredetileg összhangzathatba teremtett, mely ő szülők tévedése által megzavartatott, hányzor ismerte már félre az összhangzathat valamin önmagában, ugy azon dolgokban is, melyekből táplálkozik. A religio és tudomány, a szívnek és észnek táplálói, az emberiség életében sokszor túsára keltek egymás ellen, mint két olyan házastárs, kik közül az egyetértés áldásos szelleme mesze elbujdosott.

A romlott emberi természet, mely első bűnétől kezdve a mindennel való visszálást annyira megszokta, mely saját énjét mindennek fölé emelte, mely legjobb esetben is mindent szeret elismerni, csak saját gyarlóságát nem, e két fél közt már sok háborogást okozott, holott mindkettő ugy egybe tartozik, mint az emberi testben a szív és

lélek, mint az emberi szövetségben a házastársak, szóval a legszorosabb viszonyban áll mindkettő, mert ugyanazon kéznek irota művei, az emberi lény egybetartozó két fő tulajdonának elválaszthatlan táplálói. Sem a szív önmagában, sem az ész elkülönözten nem teszi az embert, hanem miként a halhatatlan léleknek a halandó testtel való egyesülése teszi az embert, ugy lényege két tulajdonának a szívnek és észnek összeköttetése alkotja az ő életét. Hiányos ugyan némi részben azon emberi lény, melynek csak szíve van, de sokkal veszedelmesebb azon ész, melyet a szív átélve nem tart. Azért valamint egyes ember, ki eszének túlkalandozásai s merész vállalataival szívének rózsákból font határvonalát át nem lépte, valami kimagyarázhatlan belső boldogságra tesz szert, ugy az összes emberiség életében, hol az ész boldog házassági frigyét kötött a szívvel, hol a tudomány nem túlzott mértékben hajhászott tárgy, mint a tisztaszív életűje a religio, jölet, haladás, előmenetel és minden tekintetben való virágzás fejlődik ki.

A kath. religio isteni alapítójától nemcsak oly igazságokat örökölt, melyek az emberi észnek minden időkre nézve kifogyhatlan táplálékul szolgálnak, hanem egyszersmind oly szívhez szóló módok birtokában is volt mindenkor, melyek mindaddig, míg az emberi melben szív dobog, arra üdítőleg hatni meg nem szűnnek. Ha tüzetesebben a tárgyhoz tartoznék, a minél számosabb példával kellene fölvilágosítani, a kereszténység első századaiból kitűnő férfiakat lehetne elősorolni, kikben élethűen láthatnánk, hogy a szív, mely a religio tüznél melegengette magát, mily egyetértésben állt az észszel, mely az igazságok hűsítő forrásából oltotta szomját. Gamaliel irástudó tanítványától sz. Pál

apostoltól kezdve csak sz. Agostonig is menyinyi jeles ember nevével találkozunk, kik mindnyájan ezen egyesítési eszmének megvalósítói valának. A Justinusok, alexandriai Kelemenek, Tertullianok, Minucius Felixek stb. mind megannyi buzgó követői valának a religiónak, mint igazi avatottjai a tudományoknak, s felvett dolgoknak e mellékes részébe való becsátkozás hosszura vezetne inkább, minsem a tárgyat alaposabban megértetné, miért is a tudományok többi ágának mellőztével csak azon szakot vegyük elő, mely a többi közül legjobban a szívhez szól, mely az ész és szív között mintegy össztartó kapocs gyanánt áll t. i. a szépsészetet. Mert ha azon tulajdonok forognak kérdésben, melyek által a halhatatlan lelki ember leginkább különbözik a föld élő lényeitől, melyeknél fogva az Alkotó egy minden időkre és állatvilág közé, akkor bizonyosan oda kell számítanunk az emberi legjelesebb tehetség közé azon képességet is, melnyél fogva a szép és rút tárgyak közt különbséget bír tenni, melnyél fogva némely helyes alakok tökéletességét érezve, azok felé vonzódik, másokban bizonyos hiányokat földzván föl, azoktól visszahúzódik.

A természet az ő három országában megtermi ugyan a maga szép tárgyait, még ildomos alkatu állataival, majl változatos színű virágaival, majd majd szabályos jagedűs ásványaival gyönyörködte bennünket, de a szépségnek a természet ezen alakjaiban való megjelenését mindig meg kell különböztetnünk a szépségnek a művészetekben való megjelenésétől, nem azért, mintha a szépség ott is, más törvényeket követne, hanem azért, mert a természetben a szépség az emberi művészetek által

által van előállítva, nem lévén egyéb minden művészi szépség, mint a végtelenségben való ábrázolata. A szépségnek a szülő, vagy képző művészetek bármelyik ágában való létrehozása, minden népnél és minden időben, mindig azon eszmékből eredt, melyekkel azt religioja megismertette. Nem tagadható ugyan, hogy az éghajlatnak, nemzetiségnek és más efféléknek szinte lényeges befolyásai voltak mindenkör a népek szépsészeti fogalmára, de végelemzetben mégis mindig religiojuk volt az, mely a szépségnek a költészet és művészetben való előadására az első lökést adta, s ebből kiindulva, annak eszméi voltak, melyeket megjeleníteni iparkodott, s így a művészet mind kiindulásában, mind végcéljában a religio, mint oly dolog körül forgott, mely a szívnek tápláléka lévén, az abból származó szépsészet is a legbiztosabb életerőt szivhatta. Az alább mondanókban a kath. religionak csak némely tanítmányára fordított figyelmünk után is meggyőződhetünk azon tétel igazságáról, hogy a religio, midőn hívót éreynességre tanítja, ugyanaz által egyszersmind a szépsészet kellékeinek eleget tenni buzditja, s midőn az emberi szívet a bűnös szűzletektől tisztogatja, azt ugyanazon ténnyel által egyszersmind a tisztaszépsészeti érzemények befogadására képesíti. Mert a szépség igazi alakjában csak tiszta szívből jöhet s tiszta szív által érezhető. A szívnek kell ott előbb megtisztulnia, a hol a valódi szépség megjelenik.

Vannak dolgok, melyeknek megértésénél az ész-tehetség vétetik kiválólag igénybe, a mennyiben az okoktól való meggyőződés ígérhet csak biztos sikert, vannak tények, melyeket a higgadt észnek kell irányozni, hogy a végzél kellőleg elérhető legyen, mégis, ha az emberi ügyek mozgalmassá állapottába mélyebben pillantunk, azon tapasztalatra kell jutni, hogy az emberi működések rugója majd mindenkor, vagy legalább nagy részét a szívben keresendő. Az ész elhatározza magát a nagy tervekre, de a szív gyakran meghiusítja azokat, az ész gyakran vállalkozik, de a szív visszacsik, a lélek kész, de a test gyarló. Vajnai sokszor el lehet tehát mondani, hogy az ész tervez, a szív pedig végez. Innen könnyű belátni, hogy a szív az emberi ténykedésekre oly döntő befolyást gyakorol, ha a nagy dolgok kivételével az elhatározó akaratot onnan származik, menyinyi figyelmet igényel annak minél helyesebb időmítás az emberi mindföldés ügyében; mily lényeges állást foglal el annak jó irányza az emberi nemesebb érdekében. De mivel az ember romlott természeténél fogva minden komolyabb és nehezebb dologtól irtózik, mi lehet ezélhoz vezetőbb, mint az elkerülhetlenül szükséges tenni valókat, melyeknek helyességét a számító elme belátja ugyan, de a kivételben vonatkozóbb, oly alakban ismeretelni meg vele, mely szívet sem hagyja érintetlenül, hanem azt is körbe vonván, az egész embert igénybe veszi. Tundod, így szól Tasso műzsájához, hogy ott folyik legjobban az élet, a hol a kedves Parnaszos legbővebben árasztja ki kellemeit, és hogy az igaz nyájás verskebe öntve, a legfásltabbakat is kecsgetve megnyerte. A nagy költőnek idézett szavait igazolják azon igen sokszor megerősített tapasztalatok, hogy a cselekmények véghezvitelében nemcsak az észnek, hanem a szívnek is mozgásban kell lenni, nemcsak egyik kézzel, hanem mindkettővel kell dolgozni, nemcsak tervezni, hanem akarni is kell, szóval az egész embernek közreműködése s koránsem egyoldalú erőlködése eszközö a kívánt sikert.

Pest, márcz 31.

Mi is kíváncsian vártuk a tegnapi estét, mely a pesti „Egyenlőségi kör“ helyiségében, reánk, de Pest városának összes kath. lakosságára nézve is — érdekes eszmecserre alkalmát nyitja meg.

Közölve volt lapunkban az indítvány, melyet tek. T. an hoffer Pál ur a nevezett kör mult pénteki bizottmányi ülésében a kath. autonómia vonatkozólag tett.

Mi szívesen üdvözöltük ezen indítványt, mely egy fogalmazási, mint fogadtatási tekintetben is, a nemcs indítványozó ur szándékához s a „Egyenlőségi kör“ méltóságához teljesen illő volt.

Tegya voltunk mi is az ülésnek, láttuk a t. tag urakat, hallottuk nyilatkozataikat, alkalmunk volt elshetni, ha netalán az ügyhöz nem férő rossz gondolat lett vala szövekezésben a józan kezdeményezéssel: de véteknénk, ha bevallani elmulasztatnánk, miszerint meglepetésünk benső örömmünkét fokozta látásán azon tiszta szándékunk és férfiasan komoly vitának, mely a szóban forgó kath. autonómia vonatkozó indítvány fölé három óránál tovább folyt le.

Ezeket azért soroltuk fel, hogy vissza-utasítsuk t. collegánk, a „P. Hírnök“nek épen ezen indítvány következtében tett abbéli ráfogását, mintha a kör ezéjja ezen ügyben az lett volna, hogy: „kezebe fűtse ezen tisztán kath. kérdés vezetését.“

Nevezze a kört a „P. Hírnök“ „vallástalan chemiai konyhának“, ily hipperorthodox stílussal bizon csak egyetlen lelket sem nyerd meg a vallás érdekeinek!

Vajjon szitkozódva, gyűlölvé terjeszték a hitet apostolának? A vallás csak a szerzet szelidsége, a títő ünfeláldozás, s mindenk föltt lemondás által terjeszthető és védhető!!

De térjünk a dologra.

Az anomalia, mely Pest város magistratusának kegyuri érintkezésében egyházi és iskolai ügyek körül már rég óta foglalkodtatta a közvéleményt oly módozat találására, mely az egyházi hatóság és városi patronatus érdekeit kölcsönös egyensúlyba hozná.

A kilátásba helyezett kath. autonómia erre legalkalmasabb utnak mutatkozván, az érdekeltség, mely épen ezen a téren a városi közvéleményt oly feszült várakozásban tartá, okozta, hogy néhány gondolkodó helybeli kath. polgár motiót indítványozott.

A kezdemény az „Egyenlőségi kör“ kebelében történt. De hisz ez nem lényeg.

Magán polgárok összejövetele alkalmával kellett megragadni az alkalmat, s tenni, a mit a viszonyok engedtek.

Indítvány az „Egyenlőségi kör“ ben szülemlett ugyan, de keresztül vitele és eredménye nem a körtagoké, mint ilyeneké.

Különbben az a dolog érdemét illetőleg

Ornódy tudatja a közönséggel, hogy „Pecsovics” ezülvénnyel májusban fog újra megindulni. Kívánsági vagyonk, hogy Ornódy ur menageriájából az ismert „szamárnár” után miféle állat fog a közönség elé lépni.

Lajtoni testvéreink öröme a koncordatumban kérték meg van zavarta a sok különféle hír által, mely a hozott határozatok szentesítése körül kering. A Thun-Rauscherféle körökben azon véleményben vannak, hogy nem fog szentesíteni, míg szabadlevél körökben ellenkezőjüket hiszik; egy harmadik nézet az, hogy a kormány a hozott határozatok végrehajtását akarja ugyan, hanem egyelőre csak okmányul használja a római curiával alkudozásában, hogy a nép érzelmeinek a bizonyítványára pressiót gyakoroljon, s a kedvező eredmény esetében majd módosítanak itt ott valamit. Hanem a bécsi szabadlevél nem akarunk várni s a legújabb jelszó: nem szavazni meg budgetet a házassági törvény végrehajtása előtt.

Az új szász csemesnek tiszteletere Szászváros is küldöttséget választván, ez alkalommal feltűnt okozott egy magistralis román hivatalnoknak nyilatkozata, ki jelentésként állítja az egyenlőség daczára a szék részéről a küldöttségbe választván, azt mondja, hogy nem fogadhat el oly küldöttséget, mely magyar elnökség alatt leand, mert ő és elvtársai csupán román vezetés alatt akarnak tisztelegni. Az egységnek nem lett ugyan hatása, hanem eléggé feltűnt a románok azon részének érzelmeit, kik alighogy valahová felverődnek, vezérséget igényelnek rögön s más tekintélyt elismerni vonakodnak; pedig jelenleg — írja a K. K. — is mindenhol kellően képviselt vannak, úgy, hogy bizást mondhatni, miként az egész román intelligencia alkalmazva van.

A n-vid-kolozsvári vasút ügye folytonosan halad előre; a kisajátítandó földet árát a kormány helybenhagyta s a kisajátítás végrehajtásával Éjszaki Károly, miniszteri tanácsost bízta meg, ki e napokban ezt teljesítvén, april közepén az ünnepélyes első

kapavágás és a tetleges építkezés megkezdtek, mielőbb valószínűleg a szép Erdély még szorosabb egyesítését Magyarországgal.

Honvédség. A 49. d. honvédségi tábori tisztjei 1849. okt. 3-án a komáromi csatánál a zászlókat földarabolták és egymás közt felosztották. E zászlónak akkori tartója Garay Antal honvéd hadnagy most felkéri egykori tisztársait, hogy egyesítsék amaz ereklyedarabokat, s az ekkép újraszűltetendő lobogót adják át az orsz. honvédelmi bizottmányuk.

A Ludas Matyi sajtópere márcz. 30-án tárgyalatott az esküdtsek előtt. Mészáros Károly, mint a „Ludas Matyi” tulajdonosa és szerkesztője — az incriminált cikk szerzője ki nem tudatván — az esküdtsek által 7 szavattal 5 ellenében vétkesnek nyilvánított. Ráth Károly közváltó ur tekintve azt, hogy a kérdéses cikkben a kath. egyház, papság és általában a közérköliség a lehető legnagyobb mérvben megvalósítatik, a szerkesztő ellen a sajtótörvény által kiszabott büntetés maximumát, vagyis 1 évi börtönt és 400 forint bírságot, kéri alkalmaztatni. Az esküdtsek visszavonulván, kevés vártava ismét megjelent, s a büntetést — tekintve, hogy Mészáros a cikket maga nem írta, hanem csak kiadta, meg hogy előjete feddhetlen (!) 9 hónapig terjedő fogságban és 200 forint bírságban állapította meg. — Minthogy azon egyének — két ismert baloldali tag — kiket vádolt kezese-kül kért fel, kevesse az ítélet kihirdetése előtt eltávoztak, vádlottak kezesek előállítására a 24 órai idő engedtetett I. T.

KÜLFÖLD.

Franciaország. A francia törvényhozó testület második kamarája megszavazta végre a hó 25-én az egyleti törvényt és 209 szavazattal 22 ellenében elfogadta azt, mitután a pénz és személy szabadságra vonatkozó 9 ik ponton némi enyhítést eszközölt. A törvény egyébként ugy esett keresztül a

törvényhozó testület színterén, a mint azt a kormány előterjesztette.

E törvény szellemét és tartalmát a következőkbe lehetne összefoglalni: Nyilvános gyűlékezeteket ezentúl szabad lesz Franciaországban tartani, ha azok sem a vallással, sem a politikával, sem a nemzetgazdálattal, sem a socialudományokkal nem foglalkoznak, ha nem zárt helyen tartatnak, ha megtartásuk előtt három nappal az illető hatóságnál belettek jelentve, ha továbbá e bejelentési ívet hét tekintélyes polgár aláírja, kik ezáltal egyuttal azért is magukra vállalják a felelősséget, először, hogy a gyűlékezést nem lesz tömeges, másodsor, hogy specialiter kiűzött zaráron nem fog túlerjeszkedni. Ha mindezen feltételek teljesítve lesznek, a gyűlékezések mi sem áll többé utjában, feltéve, hogy sem a hatóság be nem tiltja már előre, sem a kormánynak mindenütt jelenlévő titkos ügynökei menetére zavarólag hatni nem fognak.

Ez tehát az új törvény alaki és hivatalos tartalma. Kivételt csupán a törvényhozó testületben történendő választási tanácskozások képeznek, s zárpontra tehát minden hatodik évben lesz szükség. E választási időszak alatt a három nap helyett csak 24 órával előbb kell a gyűlékezeteket bejelenteni, melyek a kivétel esetekben politikával is foglalkozhatnak. E saturnaliák azonban összevéve sem foglalnak magukban többet 15 napnál, a francziák politikai színterét tehát minden hat esztendőben 15 napig fog tartani.

Hogy ez mennyire szabadlevél s a kor szellemének megfelelő törvény, ítélje meg az olvasó. Érdemes volt e Napoleonra bőkezűséget fogni ez ajándékért, nem tartozik ide. Rendkívül neveltségesszint kölcsönöz a törvénynek azon körülmény, hogy a kormányközégek ezt az új sajtótörvényt egyuttal nem pusztán szabadlevélnek, de a cászári szabadelvesség netovábbjának hirdetik. Egyébiránt e törvény teljesen elegendő annak behatárolására, mely óriási hátramaradásban színlődhetik a világ legműveltebbnek birde-

tett nemzete, mikor látszólagos elégteliséggel fogadja a kormány kezeiből ezt a keserű gyntit is.

Miután a törvényhozó testület ily dicsőesen működött, az elnök által elnapoltatott. A kormány még maga sem tudja, feloszlassa-e most a kamarát és új választásokat írjon-e ki, vagy nem? Több lap a mellett van, hogy nem kell felszámolni, mert a mostani többség igen derekasan viselte magát, s mindent megtett, a mit a kormány akart.

Angolország. Sir Robert Peel nagy államférfi volt s ezért mondhatta már 50 évvel ezelőtt ama jószavakat: „Ha önök, uraim, a katolikusoknak a követelt egyenjóságot adják, akkor Irland protestans államegyháza a halál magvát oltják!” Fajdalom, ő nem élte meg jóslatának beteljesedését. Örömmel szemlélte volna, mint fejlődött ezen halálmag az irlandi államegyházban életveszélyes magasságig.

Hogy az ir államegyház eltörlése iránt tett indítványt az angol alsóház többsége fenn fogja tartani, az nem szenved kétséget, és csak az iránt nincsen az angol közönség tisztában, vajjon a torykormány azonnal a parlament feloldásához fog-e kezdeni, vagy a régi alsóházzal meg a budgetügyet tárgyalni és nyugodtan az új választásokig tovább kormányozni? A harmadik és valószínűbb eset, Disraelinek rögön visszalépése, nem tárgyalatik ugyan nyilvánosan a londoni pártlapokban, de annál buzgóbban magán körökben. De akármit legyen is ez, annyit bizonyosnak tartanak, hogy az alsóház az irlandi protestans államegyház eltörlése mellett fog nyilatkozni, és hogy ezen nyilatkozat valószínűleg törvényhozó utján nem soká fogja magát várni. Ezen kérdés magában foglalja majdnem mindazon kérdéseket, melyeknek megoldása Irland kielégítésére szükségesnek látszik.

A protestans államegyház Irlandban több mint 500,000 acres földet bír, számba sem véve az ugynevezett glebe-landet, melyekből a jövedelem a birtokosoktól, dézsmafizetés he-

lyett az egyháznak engedtetik át, s a melyek 300,000 acresre tetetnek. Ezen 800,000 acres az államegyház eltörlése esetére, annélkül, hogy valami tulajdonjog sértenék, az állam birtokába menne át, mely azokat Brighi javaslata szerint a bérliőknek adhatná el. Ez már szép kezdet lenne, melynek elvi bordereje nem maradna gyakorlati következmények nélkül.

Törökország. Drinápolyból írják, hogy Bolgárországban a közhangulat mind harciasabbá válik. A Balkán hegység tövében már harmincz falu áll fegyverben. Egész Bolgárországban a következő kiáltvány terjesztetik: „Bolgár testvérek! Valahára ütött az óra, mely felszabadítja Törökország valamennyi keresztényeit. A bosnyákok és hercegovinabeliek valamint Thessalia és Epirus lakosai is csak azt várják, hogy ti fegyvert fogjatok, s akkor azonnal az ozmánra fognak rohanni. Ti tehát az idén nem fogtok egyedül állani, kiki nyuljon ahhoz, a mije van, késhez, pisztolyhoz, fejszéhez vagy puskához és csoportostuljon azon zászló körül, melyre e van írva „Szabadság vagy halál!” Oszkán évig vártatok idegen segílyre, de senkisen nyújtá kezét védelmetekre.

Anglia, mely az irlandiakkal és indusokkal rabszolgákként bánik, Franciaország, mely vért olasz földön fecserli el, Ausztria, mely sohasem tartotta meg adott szavát, ezen hatalmak szabaditottnak föl bennünket? Senkisen akar rajtunk segíteni, választatok örök szolgálás és vitői küzdelem között. A bolgárak tudják, hogy a török elkorcsosult és gyöngye, bátorsággal és kitartással győtesen fogják keresztülvinni ügyünket a remharezon. Talpra tehát, bolgárak! Fogjatok fegyvert! Jelszavunk ez legyen: „Szabadság, vagy halál!”

A portának Bolgárországban levő katonasága nem elegendő arra, hogy az események, melyek mindenesetre roppant erővel fognak kitörni, feltartóztassa.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktörzsde			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze			Részvények.			Elsőbbségi kötvények.		
márczius 28. é.			Adva Tartva			márczius 27. é.			Adva Tartva			Adva Tartva		
Gabna-árak.			Pesti keresked. bank			Államadósság.			Nemzeti bank			1862. Erzsébet vasút		
Buza bányási	83-85	5.95-6.15	644	648	Államadósság	54.25	54.50	Hitelintézet	706.-	708.-	1867. államvasút	80.50	81.-	
„ tiszai	86-88	6.70-6.80	202	206	5% osztr. értéki	57.75	57.85	Magyar hitelbank	186.90	187.10	Déli vasút	117.25	117.75	
„ pesti	83-85	5.95-6.15	235	240	„ adómentes	63.50	63.75	Magyar hitelbank	78.50	79.-	Északi vasút	97.25	97.50	
„ szász	86-88	6.70-6.80	437	440	„ nemzeti kölcsön	56.40	56.60	Anglo-osztr. esc. társulat	586.-	588.-	Cseh nyugati vasút	88.25	88.75	
Kétszoros	83-85	5.95-6.15	1280	1290	1860 ki sorsjegye	81.50	81.70	Anglo-osztr. bank	116.25	116.75	Tiszai vasút	83.50	84.-	
Rózsa	68-70	2.65-3.90	1980	2000	Magyar földt. h. kötvény	71.-	71.50	Ausztriai földhitelintézet	170.-	173.-	Gal. Károly Lajos vasút	91.-	91.50	
Árpa serfőzésre	68-70	2.40-2.60	815	825	Bánati	70.-	70.50	Északi vasút	1725	1730	Magyar északi vasút	—	—	
Zab	86-88	6.70-6.80	438	440	Horvát	70.25	70.50	Államvasút	249.30	249.50	Lemberg-ernov. vasút	74.75	75.25	
Kukoricza hámsági	45-47	1.70-1.75	885	890	Erdélyi	66.-	66.75	Déli vasút	168.10	168.30	Erdélyi vasút	81.40	81.80	
„ uj	—	—	617	620	Sorsjegyek.	Adva Tartva	—	—	—	—	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	93.-	94.-	
Bab	—	—	227	230	Hitelintézet	131.40	131.80	Lemberg vasút	202.50	203.-	Pesti lánchíd	—	—	
Köles	—	—	673	680	Dunagőzhajózási	93.-	93.50	Cseh nyug. vasút	145.75	146.25	Érték és pénz.	—	—	
Répeze	—	—	265	260	Budai	26.25	26.75	Dél-cs. nem. észak. vasút	133.50	133.-	Frankfurti váltó	96.60	96.80	
„	—	—	245	255	Eszterházy hg.	131.-	135.-	Tiszai vasút	147.-	147.-	Londoni váltó	115.75	116.-	
Záloglevelek.	Adva Tartva	—	390	400	Salm	33.-	33.50	Magyar északi vasút	72.-	75.-	Párizsi váltó	46.-	46.20	
Nemz. bank kisors. ezüst	94.30	94.50	388	390	Clav.	27.50	28.50	1-5. erdélyi vasút	140.75	142.25	Cs. arany	5.47 1/2	5.48 1/2	
Magyar földhitelintézet	90.75	91.-	70	71	St. Genois	24.25	24.75	1-5. ausztriai Dunagőzhajóz. társ. társaság	488.-	490.-	Napoleonudr	9.26 1/2	9.27 1/2	
Ausztriai	97.50	98.-	80 1/2	81	Waldstein	17.50	18.50	—	—	Egyleti tallér	1.70	1.71		
			96 1/2	96 3/4	Keglevich	21.-	22.-	Pesti lánchíd	380.-	383.-	—	—	—	

HIRDETÉSEK.

HIRDETÉS.

Alulirt igazgatóság ezennel köztudomásul adja, hogy

a gyorshajózás

BÉCS, PEST, BAZIÁS, GHURGEVO, BRALLA, GALACZ és KONSTANTINÁPOLY között 1868. évi april 5-én fog megnyitani, és további rendelkezésig következő rendben tartani:

Lefelé:

- Bécsből vasárnap 6 1/2 órakor reggel (első menet april 5-én),
- Pestből hétfőn 7 órakor reggel (első menet april 6-án),
- Bazsiárról kedden 9 órakor reggel (első menet april 7-én),
- Konstantinápolyba csütörtökön 11 órakor reggel (első menet april 9-én),
- Bazsiárról szombaton 9 órakor reggel (első menet april 11-én),
- Galaczbába hétfőn reggel, Erkezes: Konstantinápolyba hétf. délb.

Fölfelé:

- Galaczbáról pénteken 4 órakor délután (első menet april 10-én),
- Konstantinápolyból pénteken 4 órakor délután (első menet april 10-én), Erkezes: Bazsiásra hétfőn 4 órakor délb., Pestre szombaton reggel,
- Galaczbáról kedden 4 órakor délután (első menet april 14-én),
- Konstantinápolyból kedden 4 órakor délután (első menet april 14-én), Erkezes: Bazsiásra pénteken 4 órakor délb., Pestre szombaton reggel,

MEGJEGYZÉS. Az összeköttetés ODESSÁVAL többé csak a vasárnap BÉCSBŐL, hétfőn PESTBŐL, induló gyorshajó mellécsatlása mellett GALACZON át történik. Pest, 1868. évi márczius 22-én.

A forjalmi igazgatóság Magyarországon.

Igen fontos új találmány.

A t. cz. gyapju-termesztők és kereskedőkhöz!

A külföldi és tengerentúli jól mosott és kezelt gyapju a rendszeren roszul mosott és kezelt hazai gyapju árát oly annyira sújtja, hogy a hazai gyapjuiparban a kereskedés jövőben csak úgy lehet előnyös, ha gyapjuiparunk tisztasága és jó kezelése a verőből megnyeri. A divatozó juhmosás (uszítás) azonban legőbb igényeket daczára gyapjuiparunk mily ritkán sikerül. Ezen nagy baj megszüntetése végett aulirottak már is a jó gyapjuipar elvállalják a juhbandák tisztítását mindentunt a jószág helyén az általunk feltalált „juhbanda mosószer” által, melyet az elvált juhmosás (uszítás) és annak számlálán bajt mind elűznek, mindegy a birkák termelésében piszokjuktól tisztítanak, a levirt gyapjuiparunka a juhbandák és hasonló személtől megiszíttatván, kis kezi mosógéppel (pléh-bandatartó) itetik és egy általunk feltalált gyapjuipar előnyös nővény felolvasztó folyadék segítségével minden viz vagy kútvala kéznek a gyapjuiparunka nélkül — hőforre és tisztára a leg- rövidebb idő alatt megmosatják, úgy hogy a gyapju és azok szálcsonmagjai természetes fókvesztékben, és a juhbanda egész egész fűgése (hálóformája) sértetlenül megmaradnak végre a szabadban megszáritatván és az egyes bundák osztályoztatván, a gyapju alkalmas szátkokba külön osztályoztatni.

T. rendelőink számára készek vagyunk próbamosást teljesíteni és ez szerint a főmosást jótallni. A mosásdij a mód és a felolvasztó szer után minden bundának 10 kr. az első és négy kr. a második nyílással. A mosógépek csak nálunk rendelhetők meg, árak egyenként 20 ft, melyvel egy személy naponta 150—200 bundát moshat. Rendelőinknek körülményes utasítást küldünk.

Elvállalunk a t. kereskedők és termesztőkől mindenféle roszul mosott börtörjárnos és homokos gyapjuakat az említtel tisztítás végett itt és a vidéken. E. évi márczius 25-én gyapjuiparunk Peston városodában, az állatkert mellett, 1536. sz. a. meg fog nyitlítani és szívesen elvállalunk próbamosásra minden juhgyapjuiparunkhoz a birtokosoktól piszkosan lenyirt juhbandákat. Megrendelések intézendők alólírottakhoz Pesten, Dorottya-utca 4. sz. a.

Hécei Adolf és Társa.

Bizonyítvány.

Hécei Adolf ur gyapjuiparunka mosási újabb módszere felett a 1867. évi 49-ik számú gazdasági lapokból értesülvén, 1868. évi mártius 3-án Hozós mezővárosában 20 db különféle korú és nemű, a természetes színyben lenyirtott gyapju bundákkal — számos részvevők jelenlétében — kísérletet tevén arról bizonyoságot teszünk, hogy ezen gyapjuiparunka 18—20 foku meleg vízben 13 perc alatt a Hécei Adolf ur által felfedezett mosóporral tisztá fehérségűvé mosattak.

Kelt Hécejőn 1868. évi márt. 3-án.

Spech Lajos s. k. kalocsai érseki uradalmi igazgató.

Simig Rezső s. k. főkapit. urad. tisztartó.